

PROTOCOL BEHEERMONITORING AKKERVOGELS

VERSIE 25 MAART 2015

Het protocol in kort bestek

Een professionele monitoring is van groot belang om te weten of het gevoerde beheer tot resultaten leidt ('lerend beheren'). Pak de monitoring daarom serieus op in samenspraak met vrijwilligers(organisaties).

De vijf vaste onderdelen van de monitoring

De monitoring bestaat uit vijf vaste onderdelen en één optioneel onderdeel. De vaste onderdelen zijn:

- a. De kwaliteitsschouw. Beoordeel jaarlijks minimaal 10% van de beheereenheden op hun ecologische kwaliteit, afhankelijk van hun functie (broeden, foerageren) en van de vogels waarop het gebiedsaanbod zich richt. Combineer deze zo mogelijk met de reguliere contract-controle en voeg daartoe een aantal kwaliteitskenmerken toe aan het controleprotocol (zie pagina 6). Neem selectief foto's ter ondersteuning.
- b. Registratie van het aanpalende grondgebruik. De kwaliteitsschouw geeft hiervan een momentopname, via de SCAN-GIS-module (die gekoppeld is aan de perceelsregistratie) kan een jaarrond beeld worden verkregen.
- c. *Quick scan* van aanwezige vogels. Deze bestaat uit twee onderdelen:
 - Voer in het broedseizoen tweemaal een snelle, grove telling uit van de aanwezige vogels en geef de resultaten snel door aan de veldcoördinator. Zo kan ook de aanwezigheid op onverwachte plekken worden achterhaald en kunnen eventueel extra maatregelen worden genomen.
 - Wanneer dit als contractvoorwaarde is opgenomen: een *last-minute*controle vlak voor uitvoering van werkzaamheden. Als er werkzaamheden in de beheereenheid plaatsvinden (bijv. maaien), controleer dan vlak daarvóór of er nog broedvogels aanwezig zijn.
- d. Benutten van de gegevens van de beleidsmonitoring (BMP + MAS). Deze gegevens kunnen de blanco's (dichtheden op plekken zonder beheer) leveren voor de eigen tellingen en kunnen input leveren voor de *quick scan*, op voorwaarde dat de ruwe telgegevens vroegtijdig beschikbaar zijn (zie ook onder 'organisatie').
- e. Gericht beheeronderzoek vanuit een landelijk fonds. Om de effecten van afzonderlijke maatregelen te meten, is vaak specialistisch onderzoek nodig. SCAN neemt initiatief voor een landelijk onderzoeksfonds, in samenwerking met de collectieven.

Facultatief: transect-tellingen

Als er tellingen worden uitgevoerd, hebben transect-tellingen de voorkeur: al tellend een vast traject lopen, langs of door een beheereenheid en parallel daaraan ook door niet-beheerd gebied. Maak een selectie van beheereenheden en tel deze geheel of gedeeltelijk. Tel minimaal tweemaal in het broedseizoen (zie **bijlage 2** voor de duur van het seizoen per soort) en bij voorkeur maandelijks (maar minimaal tweemaal) in de winter.

Organisatie van de monitoring

- Benader in een vroeg stadium de aanwezige vrijwilligers(organisaties) en betrek hen nauw bij het opstellen van het monitoringsplan. Zijn er geen vrijwilligers actief, organiseer dan – samen met vrijwilligersorganisaties – een wervingscampagne. Levert die onvoldoende op, dan kunnen uiteraard ook veldmedewerkers van het collectief of externe bureaus de monitoring uitvoeren.
- Inventariseer welk deel van de huidige vrijwilligers bereid is om extra taken op zich te nemen en welke extra kwaliteiten dit vereist. Stel op basis daarvan een wervings- en scholingsplan op.
- Gebruik voor de invoer van vogelgegevens één van de voor vrijwilligers vertrouwde databases van LandschappenNL (*quick scan* en transect-tellingen) of Sovon (BMP). LandschappenNL en Sovon werken aan een bundeling van krachten in een landelijk Weidevogel-Informatieportaal (WIP, ook geschikt voor akkervogels), waarbij de gegevens ook worden gekoppeld aan de SCAN-GIS-applicatie. Zo is er continu inzicht in de verzamelde gegevens.
- De gegevens van de kwaliteitsschouw kunnen direct in de SCAN-GIS-applicatie worden ingevoerd.

Toelichting bij het protocol beheermonitoring akkervogels

Voor een algemene toelichting op de drie protocollen voor de beheermonitoring verwijzen we naar het document *Toelichting product protocollen beheermonitoring*. Hierna geven we een nadere toelichting op het protocol voor akkervogels waarvan op pagina 1 een samenvatting is gegeven.

1. Monitoring en doelsoorten

De noodzaak en de wijze van monitoring hangen uiteraard af van de soorten waarop het beheer zich richt:

- de landelijke index bevat voor het leefgebied open akker 19 vogelsoorten (zie **bijlage 1**);
- wanneer we kijken naar de provinciale Natuurbeheerplannen, hebben de provincies zelf nog tientallen soorten aan de lijsten van doelsoorten toegevoegd. Wellicht wordt een deel daarvan (de soorten die meerdere provincies belangrijk vinden) alsnog toegevoegd aan de landelijke lijst. Met de provinciale soorten hebben we in dit protocol geen rekening gehouden. Kijk dus eerst in het Natuurbeheerplan welke regionale toevoegingen zijn opgenomen.
- Anderzijds is in samenspraak tussen provincie en collectief een selectie van soorten gemaakt waarop het collectief zijn gebiedsaanvraag baseert. Dit leidt juist weer tot een inperking van het aantal (doel)soorten. Niet alle soorten hoeven dus in elk gebied te worden gemonitord.

De vogels uit de landelijke index vallen grofweg uiteen in drie groepen:

- a. De typische akkervogels die in en rond bouwland broeden en/of foerageren. Daarop ligt in dit protocol het accent.
- b. Vogels die in bomen, struiken of gebouwen broeden en in bouwland foerageren, zoals roek, torenvalk, kerkuil en houtduif. We gaan er van uit dat maar weinig collectieven in bouwlandgebied zich in hun beheer zullen richten op het creëren van voedselbiotoop voor deze soorten. Daarom laten we ze hier achterwege; we komen ze in het protocol voor natte en droge dooradering weer tegen.
- c. Eén wintergast: de kleine zwaan. Hierop richt het protocol zich niet. Mochten er echter collectieven zijn die sturen op het voedselaanbod voor wintergasten, dan is het goed om te weten dat de reguliere (maandelijkse) wintertellingen wellicht niet voldoende zijn. Afhankelijk van wat je precies wilt weten, kunnen frequentere tellingen nodig zijn om iets over het effect van de maatregelen te kunnen zeggen.

2. Vaste onderdelen van de monitoring

De monitoring bestaat uit vijf vaste onderdelen en één optioneel onderdeel. De vaste onderdelen zijn:

- a. De kwaliteitsschouw.
- b. Registratie aanpalend grondgebruik (via SCAN-GIS-module).
- c. *Quick scan* van aanwezige vogels.
- d. Benutten van de gegevens van de beleidsmonitoring (BMP + MAS).
- e. Gericht beheeronderzoek vanuit een landelijk fonds.

a. De kwaliteitsschouw

Belangrijk onderdeel van de monitoring is de kwaliteitsschouw: een beoordeling in het veld van de ecologische kwaliteit van het beheerde element (rand, veldje, perceel). Daarop wordt natuurlijk ook al 'aan de voordeur' gestuurd, door middel van het Natuurbeheerplan van de provincie, het beheerplan van het collectief, de contracten met de deelnemers en eventuele verdere instructie door het collectief. Maar dan nog bepalen de situatie ter plekke (bodem, vochttoestand, aanpalende gewassen en elementen), weersomstandigheden en de kwaliteit van het beheer of de beheereenheid een geschikt leefgebied voor akkervogels is. Daarom is het belangrijk om hierop te monitoren. Daarmee kunnen desgewenst de inrichting en het beheer worden bijgesteld of kan de locatie (ondanks de selectie vooraf) eventueel als minder gelukkig worden geoordeeld.

De stappen daarbij zijn als volgt:

- Bepaal voor elk type beheereenheid (rand, veldje, perceel) een referentiebeeld: hoe ziet de ideale beheereenheid eruit? Gebruik hiervoor de soortenfiches bij de landelijke index; het referentiebeeld hangt uiteraard af van de functie (broeden, foerageren, dekking) en van de vogelsoort(en) die je wilt bedienen. Schakel voor het opstellen van de referentiebeelden mensen in met goede kennis van ecologie en agrarisch natuurbeheer en betrek daarbij de soortenorganisaties (Sovon) en/of de plaatselijke vrijwilligers(organisatie).
- Voeg kwaliteitscriteria toe aan het controleprotocol. Zie hiervoor onderstaand kader. Kies hieruit de criteria die voor het eigen gebied relevant zijn.
- Combineer de kwaliteitsschouw waar mogelijk met de reguliere controles. Het controlepercentage verschilt sterk per collectief (sommige controleren bijna alles). Probeer jaarlijks minimaal 10% van de beheereenheden te schouwen. En probeer meerjarige eenheden minimaal tweemaal te bezoeken om iets te kunnen zeggen over de ontwikkeling. Bezoek ook de beheereenheden die zich niet goed ontwikkelen (de twijfelgevallen) wat vaker.
- School de controleurs zo nodig bij voor de kwaliteitsbeoordeling.
- Maak foto's van de beheereenheid om de beoordeling te staven en te archiveren. Fotografeer niet alles, maar bepaal tevoren op welke punten je visuele ondersteuning nodig hebt.

Elementen kwaliteitsschouw akkervogels

Ingrediënten van een kwaliteitsschouw van beheerde randen / veldjes / percelen zijn, mede afhankelijk van de beheerfunctie (let wel: hierbij zijn ook aspecten die onderdeel uitmaken van de reguliere controle):

- a. De beheereenheid is ingezaaid met het overeengekomen zaadmengsel.
- b. Er is een meerjarig mengsel ingezaaid.
- c. Voor randen: de breedte is in overeenstemming met het beheerdoel.
- d. De beheereenheid vertoont geen sporen van bemesting, gebruik van bestrijdingsmiddelen, gebruik als rijpad of wendakker, plaatsing van slootvuil etc.
- e. De vegetatie heeft zich goed ontwikkeld:
 - er is geen sterke dominantie van één soort (tenzij een eenzijdig mengsel is gebruikt), c.q. van niet-beoogde of probleemonkruiden;
 - er is een goede afwisseling van korte en ruigere vegetatie (mede afhankelijk van het beheerdoel);
 - voor wintervoedsel: er staat in de winter een graanmengsel van voldoende dichtheid (bijv. minimaal 70%) en volume.
- f. De beheereenheid maakt onderdeel uit van een grotere structuur van ecologische verbindingen, c.q. ligt op beperkte afstand van andere beheerelementen.
- g. De beheereenheid grenst aan gewassen of elementen die aantrekkelijk zijn voor vogels: granen, luzerne of andere vlinderbloemigen, extensief beheerde (schouw)paden, bermen of dijken, oevers of sloten, bosjes of andere houtopstanden.
- h. Maak (selectief) foto's om de beoordeling te ondersteunen en vast te leggen.

b. Registratie aanpalend grondgebruik

De informatie over het aanpalende grondgebruik komt beschikbaar via de nieuwe SCAN-GIS-applicatie voor collectieven, waar de beheerinformatie kan worden gekoppeld aan het RVO-perceelsregister. Zeker nu het perceelsregister *'realtime'* door het jaar heen kan worden aangepast, ontstaat hiermee voor de akkerbouw een goed overzicht van de gewasopvolging (voorvrucht, hoofdgewas, vanggewas/groenbemester etc.). Omdat het moment van actualisering afhangt van de frequentie waarmee de grondgebruiker gegevens invoert, is deze registratie overigens niet bruikbaar voor vormen van last-minutebeheer (zie verderop).

Sloten en andere landschapselementen worden de komende jaren ook in de perceelsregistratie opgenomen, maar buiten de zogenaamde AAN-laag (Agrarisch Areaal Nederland, de oppervlakte die meetelt voor de berekening van mestrechten, bedrijfstoelagen etc.). We gaan er van uit dat de collectieven via de SCAN-GIS-module t.z.t. ook deze elementen in beeld krijgen, zodat digitaal zichtbaar is of een beheerde rand langs een sloot of houtsingel ligt.

c. Quick scan van de aanwezigheid van vogels

Dit onderdeel van de monitoring bestaat op zijn beurt uit twee onderdelen:

- een snelle inventarisatie van de vogels die in het werkgebied aanwezig zijn
- *last-minute* controles voorafgaand aan bewerkingen in het broedseizoen.

Quick scan om snel de aanwezigheid te weten te komen

Meestal weet je wel ongeveer waar in je werkgebied de vogels zich bevinden. Maar soms vormen zich 'nieuwe oases': gebieden die onverwacht interessant worden. Als je (daar) niet telt, kom je daar vaak lastig en/of te laat achter en kun je er geen (*last minute*) beheer neerleggen. De enige oplossing daarvoor is het uitvoeren van een *quick scan* zoals die ook in het weidevogelprotocol staat. Extra voordeel daarvan is dat zo ook snel een beeld wordt verkregen of het beheer (nog) op de juiste plek ligt. Een *quick scan*-telling stelt veel minder hoge eisen dan een 'officiële' telling en behelst alleen een zo goed mogelijke inschatting van de aantallen (geen, weinig, veel, enz.).

De methode is als volgt:

1. Definieer de soorten waarop de *quick scan* zich in het eigen gebied moet richten.
2. Doorkruis het gebied (vaste looproutes en telpunten zijn niet nodig) en probeer per soort op basis van gedrag vast te stellen of zij daar of in de directe nabijheid broeden.
3. Probeer in de nestfase twee telronden uit te voeren. Gebruik **bijlage 2** om te kijken in welke periode er moet worden geteld om betrouwbare uitspraken te kunnen doen. Op basis van de soorten die voor het collectief van belang zijn, kunnen met dit schema op een efficiënte manier teldata worden gekozen om met zo min mogelijk ronden zoveel mogelijk doelsoorten te bedienen.
4. Maak een inschatting van het aantal vogels en geef de aantallen en locaties zo snel mogelijk door aan de veldcoördinator, zodat die desgewenst actie kan ondernemen.

De precieze uitwerking van de *quick scan* is afhankelijk van de grootte van het gebied en de beschikbaarheid en de deskundigheid van veldmedewerkers en vrijwilligers. Maar daarom in samenwerking met de lokale vrijwilligersgroep een uitwerking voor de *quick scan* op basis van het hier beschreven protocol.

Voor in het gewas broedende (roof)vogels zoals kiekendief en velduil is het naast de *quick scan* van belang om grondgebruikers te motiveren dit zo snel mogelijk aan het collectief (c.q. de veldcoördinator) te melden, zodat hier beschermingsmaatregelen kunnen worden genomen.

Last-minute controles voorafgaand aan bewerkingen in het broedseizoen

Als in een beheercontract is vastgelegd dat er tijdens het broedseizoen werkzaamheden mogen of moeten worden uitgevoerd (bijv. maaien), voer dan vlak tevoren een snelle controle uit op aanwezigheid van vogels. Zo'n controle kan dan leiden tot *last-minute*beheer, een ad hoc afspraak met de deelnemers om de bewerking uit te stellen. Soms is dat ook al contractueel verplicht. Zie **bijlage 2** voor de broedperiode van de verschillende akkervogels.

d. Benutten van de gegevens van de beleidsmonitoring (BMP + MAS)

Voor de beleidsmonitoring gaan de provincies werken met bestaande meetnetten: het Broedvogel monitoring project (BMP) en het Meetnet agrarische soorten (MAS). Er liggen al redelijk wat BMP-meetvakken en MAS-telpunten in agrarisch gebied (ca. 800), maar voor de beleidsmonitoring zal dit aantal nog moeten worden uitgebreid om de beleidsdoelen goed te kunnen evalueren. Najaar 2015 moeten de provincies hebben besloten of en hoeveel zij hierin gaan investeren. Pas dan is duidelijk hoeveel meetvakken erbij komen en hoeveel daarvan straks in het werkgebied van het collectief liggen. Maak daarom goede afspraken met de provincie over de (tijdige) beschikbaarheid van deze gegevens, zodat ze kunnen worden betrokken in de monitoringsopzet voor het eigen gebied (zie ook § 3). Er liggen voorstellen voor een Weidevogel-Informatieportaal (WIP), waarin ook akkervogelgegevens kunnen worden meegenomen. Dit portaal moet alle gegevens bundelen en snel toegankelijk maken voor alle betrokken collectieven en vrijwilligersgroepen.

e. Landelijk fonds voor beheeronderzoek

Overtuigend bewijs leveren van de effecten van beheer (positief of negatief) is lastig. Vogeltellingen vormen daarvoor vaak een ontoereikende basis, omdat die daarvoor te weinig systematisch zijn opgezet en er dus moet worden gecorrigeerd voor allerlei andere (niet-beheer) effecten. Wil je de effectiviteit van specifieke maatregelen weten, dan moet je specialistisch onderzoek doen. Effectiever dan het vullen van een grote database met vogelgegevens is daarom het creëren van een landelijk fonds voor gericht akkervogelonderzoek met specifieke, afgebakende vraagstellingen. De collectieven dragen bij aan het fonds, maar er wordt ook geput uit andere budgetten voor kennis. Landelijk kunnen de collectieven dan de thema's benoemen waaraan onderzoek moet worden gedaan. SCAN neemt initiatief voor zo'n fonds.

3. Optioneel onderdeel: transect-tellingen

Naast de genoemde meetnetten (BMP en MAS) vinden ook andere soorten tellingen plaats om een beeld te krijgen van de beheerde randen en veldjes. Zo worden in Zeeland wel transect-tellingen uitgevoerd (langs beheerde en onbeheerde randen lopen en tellen) en hanteert Brabant een variant op MAS door gericht telpunten neer te leggen in beheerde en onbeheerde gebieden en de route tussen telpunten als transecten (looproutes) mee te tellen. Met beide methoden zijn goede ervaringen opgedaan om aanwijzingen te verzamelen over de effectiviteit en situering van beheermaatregelen in het eigen werkgebied. Met systematische tellingen kunnen beheereenheden onderling worden vergeleken (waarom doet de ene rand het beter dan de andere?) en kunnen beheer en/of situering zo nodig worden aangepast. Bovendien kunnen de resultaten worden vergeleken met andere gebieden, op voorwaarde dat dezelfde telmethode wordt gehanteerd.

Zonder de 'eigen' methoden geweld te willen aandoen, gelden de volgende twee uitgangspunten als een collectief besluit om tellingen uit te voeren of te continueren:

1. Als je gaat tellen, heeft de methode van transecten (vaste looproutes) de voorkeur.
2. Welke methode je ook kiest, leg hem goed vast en hou hem strak aan gedurende de jaren. Dit is de enige manier om betrouwbare tijdreeksen op te bouwen.

Bij een transect-telling is de werkwijze als volgt:

- a. Loop de rand (het veldje, het perceel) af in het broedseizoen (tellen op broedindicerend gedrag) en/of in de winter (foerageren) en noteer de vogels die je in de beheereenheid of in de directe omgeving (tot 50 m) tegenkomt, ook op kaart.
- b. Voor de selectie van te tellen beheereenheden zijn grofweg drie keuzen mogelijk, afhankelijk van de beschikbare capaciteit:
 - alle beheerde randen en veldjes aflopen, in een rechte lijn (randen) of diagonaal (blok, veldje, perceel);
 - alle beheerde randen en percelen aflopen, maar daarvan slechts een deel tellen (bijv. 250 m van een rand van 500 m). De getelde lengte/oppervlakte moet dan wel goed worden geregistreerd;
 - een deel van de randen en percelen aflopen. Er moet dan een representatieve selectie worden gemaakt van de verschillende beheervormen. In dat geval kun je bijvoorbeeld de beheereenheden kiezen waarvoor je ook de kwaliteitsschouw doet. Maar als de schouw rouleert en de randen niet of minder, kies dan voor herhalen van de telling op dezelfde randen.
- c. Stel het aantal benodigde telronden vast. Tel in het broedseizoen minimaal tweemaal. Gebruik daarbij het overzicht van broedperioden per soort (**bijlage 2**). Afhankelijk van de verwachte soorten kan het dus zijn dat wel drie- of viermaal moet worden geteld. Tel in de winterperiode zo mogelijk (bij voldoende capaciteit) elke maand en anders minimaal tweemaal. Hanteer in alle gevallen vaste telmomenten die jaarlijks worden aangehouden.

4. Organisatie en eisen aan tellers

Een solide monitoring vraagt veel van het collectief en niet altijd zijn er meteen voldoende (deskundige) vrijwilligers beschikbaar. Is dat het geval, leg dan in het kwaliteitshandboek een fasering vast waarmee in maximaal drie jaar tot optimale monitoring wordt gekomen.

Organisatie

Tips voor de organisatie van de beheermonitoring:

- beoordeel voor het eigen collectief of het verstandig en haalbaar is om de kwaliteitsschouw te laten uitvoeren door degenen die ook de reguliere controles (op de naleving van contractvoorwaarden) doen: het is een andere activiteit die ook andere kwaliteiten vergt;
- voor de veldinventarisaties zal vanwege de kosten waarschijnlijk primair worden gekeken naar uitvoering door vrijwilligers. Zoek daarom in een vroeg stadium contact met actieve vrijwilligers(groepen) en/of hun coördinerende organisatie. In veel gebieden zullen die contacten er al zijn, in sommige gebieden zullen ze moeten worden gelegd of verstevigd;
- als er nog geen vrijwilligers actief zijn, probeer ze dan – bij voorkeur samen met andere organisaties – te werven. Levert dat onvoldoende mensen (met voldoende kwaliteit) op, dan kan de monitoring natuurlijk altijd worden uitbesteed aan een gespecialiseerd bureau. De soortorganisaties bieden soms ook combinaties aan van vrijwilligerswerk, vrijwilligerscoördinatie en professioneel veldwerk;

- betrek bij het overleg ook de monitoringsactiviteiten voor andere leefgebieden dan akkervogels. Als het collectief naast akkervogels bijvoorbeeld ook ecologisch sloot- en oeverbeheer in zijn beheerplan heeft opgenomen, vergt dit weer andere monitoringskwaliteiten;
- stel samen met de vrijwilligers(organisatie) een wervings- en scholingsprogramma op en een aanpak voor de beheermonitoring.

Eisen aan beoordelaars en tellers

Ten eerste moet de kwaliteit van de beheerde oppervlakten (kwaliteitsschouw) met kennis van zaken worden beoordeeld. In hoeverre zijn degenen die nu de reguliere controles uitvoeren (schouwcommissies, veldmedewerkers etc.) hiertoe in staat? Moeten ze ecologisch worden bijgeschoold? Daarnaast moeten ze in het bezit zijn van of worden uitgerust met een fototoestel en worden geïnstrueerd hoe zij de beheereenheid het best in beeld kunnen brengen.

Ten tweede moeten de vogeltellers kennis van zaken hebben. De eisen aan de tellers kunnen we als volgt formuleren:

- kennis van vogels (uiterlijk en zang): welke soort is het?
- tijdens het broedseizoen: kunnen herkennen van territoriaal of broedindicerend gedrag;
- tijdens het winterseizoen: vaardigheid om bij relatief hoge dichtheden snel en adequaat een aantalsbepaling te kunnen uitvoeren en om vogels op trek- of contactroep te herkennen;
- adequate plaatsbepaling van (o.a. opvliegende) vogels;
- goede fysieke gesteldheid (er moet veel worden gelopen).

Wervings- en scholingsplan

Een goede monitoring vereist in veel gevallen:

- a. Een toename van het aantal vrijwilligers, of in ieder geval van het aantal 'tellers'.
- b. Opleiding / bijscholing van een deel van de vrijwilligers.
- c. Extra taken voor vrijwilligers (bijv. tellen in een groter gebied, inventariseren van andere leefgebieden dan bouwland).

Maak hiervoor samen met de vrijwilligers(organisatie) een plan en beoordeel of dit uit eigen middelen kan worden betaald of dat er aanvullende fondswerving nodig is.

5. Invoer en beschikbaarheid van gegevens

Voor de invoer van vogelgegevens (*quick scan* en transect-tellingen) zijn er nu de bekende (en voor vrijwilligers vertrouwde) invoersystemen van LandschappenNL, BFVW en Sovon (BMP- en MAS-tellingen), waarbij de eerste twee in dit geval waarschijnlijk het meest voor de hand liggen. Voor de vrijwillige bescherming beheert LandschappenNL het portaal www.weidevogelbescherming.nl, waarin veel plaatselijke groepen hun gegevens invoeren, in Friesland heeft de BFVW een eigen invoerportaal.

Om een snelle toegankelijkheid van alle telgegevens mogelijk te maken (cruciaal voor de *quick scan*), hebben Sovon en LandschappenNL voorgesteld om een Weidevogel-Informatieportaal (WIP) te maken. Hierin kunnen probleemloos ook akkervogelgegevens een plek krijgen. Alle gegevens die de collectieven, LandschappenNL, BFVW en Sovon verzamelen, kunnen dan via dit portaal worden geraadpleegd. Als extra mogelijkheid kunnen de gegevens uiteindelijk ook in de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFB) terecht komen, maar dan los van de bestaande meetnetgegevens.

In Friesland speelt het probleem dat de gegevens die de BFVW verzamelt niet volledig compatibel zijn met de systemen van LandschappenNL en Sovon – daarvoor moet nog een oplossing worden gevonden. Het informatieportaal kan in beginsel in 2016 operationeel zijn.

De voor collectieven relevante gegevens in het informatieportaal moeten direct uitwisselbaar zijn met de SCAN-GIS-applicatie die nu wordt gebouwd en waarin ook alle overige relevante gegevens komen (grondgebruik, beheerinformatie). Zo kan de veldcoördinator de regionale en landelijke gegevens continu inzien.

Voor de andere onderdelen van de monitoring wordt de invoer van gegevens als volgt:

- a. De resultaten van de kwaliteitsschouw (incl. foto's) worden zo snel mogelijk ingevoerd in de SCAN-GIS-module.
- b. Het aanpalend grondgebruik blijkt al vanzelf uit deze module (door de koppeling aan het perceelsregister).
- c. De resultaten van de *quick scan* op aanwezigheid van vogels voorafgaand aan werkzaamheden in het broedseizoen worden (naast digitale invoer) ook direct kortgesloten met de veldcoördinator.

Naast het belang van de gegevens (met name de *quick scan*) voor de veldcoördinator (bijsturen van het beheer tijdens het seizoen) is het van belang om ze regelmatig te publiceren en om ze te gebruiken in de terugkoppeling met boeren en vrijwilligers.

6. Kosten

De kosten van de monitoring zijn tevoren lastig in te schatten, omdat ze sterk afhankelijk zijn van de manier waarop de monitoring wordt georganiseerd en van de beschikbaarheid en kwaliteit van vrijwilligers. Uitgaande van monitoring door vrijwilligers is er sprake van twee soorten kosten:

- a. Eenmalige kosten voor een eenmalige wervings- en opleidingsimpuls van beoordelaars en/of tellers en voor het beschikbaar stellen van materieel (kijkers, applicaties voor mobiele invoer, camera's etc.). Deze kosten kunnen wellicht deels extern worden gefinancierd.
- b. Structurele kosten voor:
 - de kwaliteitsschouw. De extra kosten hiervan hangen sterk af van de vraag of deze wordt gecombineerd met de controles, welk percentage van de beheereenheden wordt geschouwd en hoeveel extra tijd de kwaliteitsbeoordeling met zich meebrengt;
 - de coördinatie van de tellers. De ervaring in de gebieden waar nu (transect-)tellingen plaatsvinden leert dat dit voor relatief bescheiden bedragen te organiseren is;
 - het actueel houden van de kennis van beoordelaars en tellers.

Bijlage 1. Doelsoorten open akker (alleen vogels) volgens de index ANLB 2016

	open akkerland voor broedende akkervogels en hamster (kritisch)	open akkerland voor broedende akkervogels (niet-kritisch)	wintervoedselgebieden
blauwe kiekendief			+
geelgors			+
gele kwikstaart		+	
grauwe gors			+
grauwe kiekendief	+		
houtduif		+	
kerkuil		+	
kievit		+	
kleine zwaan			+
kneu		+	
kwartelkoning	+		
patrijs		+	
ringmus		+	
roek		+	
ruigpootbuizerd			+
scholekster		+	
torenvalk		+	
veldleeuwerik		+	
velduil	+		

Bijlage 2. Inventarisatieperiode per vogelsoort (mrt-03 is de 3^e week van maart, etc.)

